

COMISIÓN INFORMATIVA DE COOPERACIÓN, INFRAESTRUTURAS E MEDIO RURAL

ACTA da mencionada comisión informativa, correspondente ao día **15 de xullo de 2026**

Ás 16.57 horas do día 15 de xullo de 2026, reúnese a Comisión Informativa de Cooperación, Infraestruturas e Medio Rural, en sesión ordinaria, na sala de xuntas da Deputación Provincial, coa asistencia dos seguintes deputados e deputadas:

Presidente: D. Luis Menor Pérez

Deputados/as do Grupo Popular:

D. José María Lago Cabo

D.ª Marta Nóvoa Iglesias

D.ª Patricia Torres Madureira

D.ª M.^a del Carmen González Quintela

D. Manuel Seoane Rodríguez

Deputados/as do Grupo Socialista:

D. Álvaro Vila Araújo

D. Emilio Luís Díaz Vidal

D.ª Susana Rodríguez Rodríguez

Deputados/as do BNG:

D.ª María José Mangana Guede

D. Bernardo Varela López

Deputados de Democracia Ourensana:

D. Antonio Fernández Martín

D. Francisco Lorenzo López

Deputado non adscrito:

D. Xosé Carlos Valcárcel Doval

Secretario: D. Juan Marquina Fuentes

Interventora accidental: M.ª Begoña Álvarez Matos

Seguidamente, iniciouse o tratamento dos asuntos incluídos na orde do día, do xeito que se reflicte a continuación:

1º.- APROBACIÓN DA ACTA DA SESIÓN ANTERIOR, CORRESPONDENTE Á DO DÍA 17 DE XUÑO DE 2026 (EXP. Nº 2026/39D/CI).-

A Secretaría Xeral deu traslado do borrador da acta da sesión anterior, correspondente á ordinaria do día 17 de xuño de 2026.

Non se producen intervencións e, por maioría dos membros presentes, a comisión adopta o seguinte acordo:

Aprobar a acta da sesión ordinaria da Comisión Informativa de Cooperación, Infraestruturas e Medio Rural do día 17 de xuño de 2026, conforme co borrador elaborado pola Secretaría Xeral.

2º.- DACIÓN DE CONTA DO ACORDO ADOPTADO NA XUNTA DE GOBERNO DO DÍA 6 DE XULLO DE 2026 DE APROBACIÓN DA EXPROPIACIÓN FORZOSA PARA A EXECUCIÓN DAS OBRAS DE “FASE 2 ACONDICIONAMENTO E MELLORA NA TRAVESÍA DE RIBELA OU-552”, NO CONCELLO DE COLES (EXP. Nº 2025/18055L).-

Dona Ana Patricia Torres Madureira, do Grupo Popular, expón o contido do seguinte acordo.

“1º.- Resolve-las alegacións formuladas polos propietarios e respecto as parcelas que a continuación se relacionan, consonte co informe emitido polo Xefe da Sección de Conservación e Explotación da Deputación Provincial de Ourense, o cal propón a estimación parcial, nos termos que se expoñen a continuación:

I.- Dª Manuela Pérez Castro, propietaria da parcela nº 2 do expediente expropiatorio.

Alega a interesada que existen erros na descrición da parcela afectada, ao non quedar suficientemente delimitada a liña de expropiación nin concretados os bens e elementos afectados pola ocupación. Sinala igualmente que a superficie expropiada de 70,95 m² corresponde a solo urbano segundo a información catastral, cuestionando a clasificación e valoración efectuadas pola Administración.

Manifesta tamén a súa preocupación pola posible afección á vivenda e aos seus anexos, especialmente ao voo do balcón, ao muro existente, ao portal de acceso, ao muro de contención interior e a outros elementos da propiedade, así como pola utilidade e necesidade da expropiación proxectada.

Á vista do informe emitido polo Servizo de Vías e Obras, estímase parcialmente a alegación unicamente no relativo á necesidade de clarificar o alcance material da ocupación e os bens efectivamente afectados.

Así, segundo o citado informe técnico, a superficie definitiva de ocupación ascende a 70,95 m², como consecuencia das modificacións introducidas na aliñación da estrada mediante

informe técnico aclaratorio de data 18 de xaneiro de 2026, realizándose a medición entre a liña da parcela segundo a cartografía catastral e a liña de ocupación prevista no proxecto.

Constátase que a ocupación afecta exclusivamente ao solo e ao muro de peche coa súa cancela, non afectando en ningún caso á vivenda nin aos seus anexos. A liña de expropiación mantense separada 33 centímetros da vertical do voo do balcón na súa esquina máis desfavorable, circunstancia que foi expresamente considerada na definición do trazado.

En canto aos elementos afectados, a ocupación inclúe o muro de peche existente e a cancela de acceso, cuxa valoración se realizará conforme ás súas características reais. Non se produce ocupación ningunha dos muros de contención interiores da parcela.

Respecto da clasificación urbanística do solo, cómpre sinalar que a valoración efectuada no expediente se corresponde coa clasificación establecida no planeamento municipal vixente do Concello de Coles, segundo o cal a parcela se atopa clasificada como solo de núcleo rural histórico-tradicional. A información catastral non determina a clasificación urbanística do solo e, para os efectos expropiatorios, a lexislación estatal do solo atende á situación básica do solo e aos criterios de valoración legalmente establecidos.

En relación coa valoración dos bens afectados, a mesma será obxecto da correspondente peza separada de prezo xusto, unha vez resoltas as presentes alegacións, podendo a propietaria formular a súa folle de valoración, coñecer a valoración da Administración expropiante e, no caso de desacordo, someter a determinación do prezo xusto ao Xurado de Expropiación de Galicia, de conformidade coa lexislación vixente sobre expropiación forzosa.

Por último, segundo o informe técnico emitido, a ocupación resulta necesaria para a execución das obras de acondicionamento da travesía de Ribela, permitindo a continuidade do paseo peonil e o ensanche da estrada, reducindo ademais a ocupación inicialmente prevista mediante o desprazamento do eixe da vía cara á dereita no sentido Sobral, aproveitando os terreos xa ocupados na fase anterior e mellorando as condicións de seguridade viaria e peonil.

2º.- Ter por declarada a utilidade pública, de conformidade co disposto no artigo 10 da Lei de 16 de decembro de 1954, de expropiación forzosa, das obras de “FASE 2 Acondicionamento e mellora na travesía de Ribela OU-552”, no concello de Coles, cuxo proxecto foi aprobado definitivamente pola Deputación de Ourense mediante resolución de 18 de xuño de 2025.

3º.- Excluir da expropiación as parcelas do expediente expropiatorio nº 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 e 9 por terse chegado a un mutuo acordo cos propietarios.

4º.- Acordar definitivamente, o abeiro do disposto polo artigo 130.1 do Real Decreto Legislativo 1/2001, de 20 de xullo, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Augas, e do 29.1 da Lei 9/2010, de 4 de novembro, de augas de Galicia a NECESIDADE DE OCUPACIÓN, CON CARÁCTER URGENTE, dos bens e dereitos necesarios para execución das obras “FASE 2 Acondicionamento e mellora na travesía de Ribela OU-552”, no concello de Coles, aos efectos da expropiación forzosa tramitada por esta Deputación, de acordo co previsto no artigo 21 da Lei de 16 de decembro de 1954, de expropiación forzosa e de conformidade co reflectido no cadro seguinte:

Finca	Polígono	Parcela	Referencia catastral	Propietarios	Cultivo	Dominio
2	53	NG99D	DI0800100NG99D0001UG	Manuela Pérez Castro	Urbanizable	70,95
10	29	563	32027A029005630000OA	Herdeiros de María Díaz López	Urbanizable	3,91

5º.- Acordar que se proceda ó levantamento das “ACTAS PREVIAS Á OCUPACIÓN E PAGO OU CONSIGNACIÓN DOS DEPÓSITOS PREVIOS”, ás horas e datas que se sinalan, citándose ós propietarios dos bens para ocupar, e calquera outro interesado no procedemento, para que se presenten no lugar indicado, podendo facer constar tódolos extremos ós que se refire a regra 3ª do artigo 52.2 da Lei de expropiación forzosa.

Tamén se fai constar que, ata o momento da redacción das actas previas, os interesados poderán formular, por escrito, ante esta Deputación, alegacións, para os efectos unicamente de corrixir posibles erros na descrición dos inmobles afectados de urxente ocupación, así como examina-lo expediente no que figuran as características das parcelas e o detalle dos bens obxecto de expropiación, cos seus dereitos e accesorios, e que a súa incomparecencia non impedirá que se redacten as actas oportunas.

Finca	Polígono	Parcela	Referencia catastral	Propietarios	Lugar	Hora e día
2	53	NG99D	DI0800100NG99D0001UG	Manuela Pérez Castro	Concello de Coles	21 de xullo de 2026 11.00 horas
10	29	563	32027A029005630000OA	Herdeiros de María Díaz López	Concello de Coles	21 de xullo de 2026 11.00 horas

6º.- Notificar esta resolución ós interesados e ordenar a súa publicación no BOP, nun diario dos de maior circulación na provincia e no taboleiro de anuncios do concello afectado, de conformidade coa lexislación vixente.

7º.- Dar conta do presente acordo a Comisión Informativa correspondente”.

Os integrantes da comisión danse por informados.

3º.- MOCIÓN DO GRUPO POPULAR RELATIVA A INSTAR A ADIF AO MANTEMENTO, LIMPEZA E ROZA DAS INFRAESTRUTURAS FERROVIARIAS E Á ELIMINACIÓN DO USO DE PRODUTOS FITOSANITARIOS NA PREVENCIÓN DE INCENDIOS (EXP. Nº 2026/11434H).-

Don José María Lago Cabo, do Grupo Popular, expón o contido da seguinte moción:

“A provincia de Ourense conta cunha importante rede de infraestruturas ferroviarias que atravesan numerosos concellos, parroquias e núcleos de poboación, moitos deles situados en contornas rurais, forestais e de elevada sensibilidade ambiental.

As marxes das vías ferroviarias constitúen espazos que precisan dun mantemento periódico, especialmente no que se refire á limpeza, roza e retirada de vexetación seca ou acumulación de biomasa. A falta dunha correcta conservación destes espazos pode incrementar o risco de incendios forestais, especialmente nos meses de maior calor e nun contexto no que os episodios de seca, altas temperaturas e risco extremo de incendio son cada vez máis frecuentes.

Nos últimos anos producíronse na provincia de Ourense diferentes episodios que evidencian a necesidade de reforzar o mantemento preventivo das marxes ferroviarias. Un dos antecedentes máis significativos produciuse en Boborás, onde un incendio rexistrado no ano 2015 queimou arredor de 180 hectáreas e derivou nunha condena da Audiencia Nacional a ADIF e Renfe pola súa responsabilidade no lume.

Segundo recolleron distintos medios, o tribunal considerou acreditado que a causa do incendio foron faíscas e restos metálicos desprendidos dun tren, ao atoparse os freos en mal estado, que prenderon nos restos de materia orgánica existentes xunto á vía.

Tamén en Boborás, no ano 2022, outro incendio forestal na parroquia de Xurenzás obrigou a cortar temporalmente a circulación ferroviaria entre Santiago de Compostela e Ourense, no quilómetro 289 da liña convencional. O tráfico ferroviario foi posteriormente restablecido, pero o episodio volveu poñer de manifesto a vulnerabilidade destas contornas fronte ao lume.

A estes antecedentes súmanse incidencias recentes noutros puntos da provincia. No mes de xuño de 2026, o Concello de San Cibrao das Viñas solicitou a ADIF actuacións de limpeza nas marxes da vía tras un incendio rexistrado na aldea de Castroverde. Segundo a información publicada, o lume tivo a súa orixe na caída dunha árbore nas inmediacións da infraestrutura ferroviaria.

Ese mesmo episodio foi recollido tamén como un incidente pola caída dunha árbore seca sobre a catenaria na liña entre Ourense e Taboadela, á altura da parroquia de Noalla, en San Cibrao das Viñas, provocando un conato de incendio e o corte da circulación ferroviaria. Ademais, en agosto de 2025, varios focos de incendio na contorna da vía do tren interromperon a circulación ferroviaria en Ourense e provocaron cortes de luz en zonas como San Cibrao das Viñas, O Couto e Barbadás. Nese mesmo contexto, a conexión ferroviaria con Madrid chegou a quedar cortada durante varias horas a causa dun incendio que cercou a cidade de Ourense.

Estes feitos, con independencia da investigación concreta que corresponda en cada caso para determinar a orixe exacta dos lumes, poñen de manifesto que as contornas ferroviarias son espazos especialmente sensibles e que a presenza de vexetación seca, arborado sen control, restos orgánicos ou biomasa acumulada pode contribuír a incrementar o risco de incendio ou agravar as súas consecuencias.

ADIF, como entidade responsable da administración das infraestruturas ferroviarias, debe garantir un adecuado estado de conservación das vías, das súas marxes e das zonas de servidume, de forma coordinada coas administracións competentes en materia de prevención e extinción de incendios.

A prevención non pode limitarse a actuacións puntuais ou reactivas, senón que debe asentarse nunha planificación anual, sostida e eficaz, que permita reducir riscos, protexer os núcleos de poboación próximos ás vías, preservar o monte e garantir a seguridade das persoas, dos bens e do propio servizo ferroviario.

Así mesmo, resulta necesario avanzar cara modelos de mantemento máis respectuosos co medio ambiente, eliminando progresivamente o uso de produtos fitosanitarios nas marxes ferroviarias e priorizando alternativas mecánicas, manuais ou doutra natureza que permitan controlar a vexetación sen xerar impactos negativos sobre o solo, a auga, a biodiversidade ou a saúde das persoas.

A situación de abandono non se limita ás marxes e á vexetación circundante, senón que afecta tamén ao propio estado de conservación de numerosas estacións ferroviarias da provincia, tanto as que manteñen servizo de viaxeiros como as que quedaron sen el, amosando un evidente deterioro, con acumulación de sucidade, vexetación descontrolada e falta de mantemento tanto no interior coma no exterior das súas instalacións.

Esta situación de desuso non foi acompañada dun mantemento adecuado, senón que derivou nun progresivo deterioro destas infraestruturas, que en moitos casos permanecen anos sen labores de limpeza nin conservación, malia constituír, en non poucas ocasións,

referencias históricas e patrimoniais para as localidades onde se atopan. O abandono destas estacións, ademais de transmitir unha imaxe de deixadez institucional, supón un problema de seguridade e salubridade para os concellos afectados.

O Grupo Provincial do Partido Popular esta comprometido coa defensa do territorio, a prevención dos incendios forestais e coa protección dos concellos da provincia e considera necesario instar a ADIF a reforzar o mantemento das infraestruturas ferroviarias que discorren pola provincia, especialmente naqueles treitos con maior risco forestal, próximos a núcleos habitados ou nos que xa se teñen producido incendios ou incidencias vinculadas á contorna ferroviaria.

En virtude de todo o exposto, o Grupo Provincial Popular propón ao pleno os seguintes

ACORDOS:

- 1. Instar a ADIF a realizar, con carácter urxente e periódico, labores de limpeza, roza, retirada de vexetación seca e eliminación de biomasa nas marxes das vías ferroviarias que discorren pola provincia de Ourense, especialmente nos treitos situados en zonas forestais, rurais ou próximas a núcleos de poboación e actuar de maneira prioritaria naqueles puntos nos que xa se teñen producido incendios ou incidencias vinculadas á rede ferroviaria.*
- 2. Solicitar a ADIF a elaboración dun plan anual de mantemento preventivo das marxes ferroviarias na provincia de Ourense, que identifique os treitos de maior risco, estableza un calendario de actuacións antes da época de alto risco de incendios e inclúa mecanismos de seguimento e avaliación, incluíndo o estado da vexetación nas zonas de dominio público, protección e servidume ferroviaria, especialmente naqueles puntos onde a proximidade de arborado, matogueira ou biomasa poida xerar riscos de propagación de lumes.*
- 3. Instar a ADIF a reforzar a coordinación coa Xunta de Galicia, coa Deputación Provincial de Ourense e cos concellos afectados, co fin de identificar os treitos de maior risco e mellorar a prevención de incendios nas contornas ferroviarias.*
- 4. Instar a ADIF a eliminar progresivamente o uso de produtos fitosanitarios nas marxes das vías ferroviarias, priorizando sistemas alternativos de control da vexetación máis respectuosos co medio ambiente, coa saúde das persoas, coa biodiversidade e cos recursos hídricos.*
- 5. Solicitar a ADIF información detallada sobre as actuacións de limpeza, roza, mantemento e tratamento da vexetación realizadas nos últimos anos nas vías*

ferroviarias da provincia de Ourense, así como sobre a planificación prevista para o presente exercicio.

6. *Instar a ADIF ao mantemento e limpeza das estacións de tren situadas na provincia de Ourense, tanto no seu interior coma no seu exterior e con independencia de que se atopen ou non en funcionamento, dado o estado de abandono que presentan moitas delas, co fin de garantir a súa salubridade, seguridade e conservación.*
7. *Dar traslado deste acordo a ADIF, ao Ministerio de Transportes e Mobilidade Sostible, á Xunta de Galicia e á Federación Galega de Municipios e Provincias”.*

Don Xosé Carlos Valcárcel Doval, deputado non adscrito, fai uso da palabra para indicar que se trata dunha iniciativa minuciosa e acaída e que contén medidas moi necesarias.

Don Bernardo Varela López, do BNG, intervén para sinalar que precisamente esta semana vimos de comprobar o necesario que a roza e limpeza das faixas das vías, xa que vimos de sufrir un incendio causado por un tren e que afectou a varios concellos. Sinala que o tema dos incendios forestais é un asunto recorrente e sobradamente tratado nesta Deputación, e que insiste en que se trata dun problema estrutural e que require medidas estruturais sobre o noso territorio. Indica que a limpeza pode facerse con gando caprino e pon como exemplo o proxecto que nesta liña se está facendo no Concello de Allariz para controlar a biomasa. Finaliza indicando que están de acordo coas propostas de acordo da moción pero matiza que debemos adoptar medidas de carácter estrutural.

Dona Susana Rodríguez Rodríguez, do Grupo Socialista, sinala que están conformes coas propostas de acordo se ben teñen dúbidas respecto dalgún dos datos que se indican na exposición de motivos.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do Grupo Popular (6) e do deputado non adscrito (1) e a abstención do Grupo Socialista (3), do BNG (2) e de Democracia Ourensana (2), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

1. Instar a ADIF a realizar, con carácter urxente e periódico, labores de limpeza, roza, retirada de vexetación seca e eliminación de biomasa nas marxes das vías ferroviarias que discorren pola provincia de Ourense, especialmente nos treitos situados en zonas forestais, rurais ou próximas a núcleos de poboación e actuar de maneira prioritaria naqueles puntos nos que xa se teñen producido incendios ou incidencias vinculadas á rede ferroviaria.

2. Solicitar a ADIF a elaboración dun plan anual de mantemento preventivo das marxes ferroviarias na provincia de Ourense, que identifique os treitos de maior risco, estableza un calendario de actuacións antes da época de alto risco de incendios e inclúa mecanismos de seguimento e avaliación, incluíndo o estado da vexetación nas zonas de dominio público, protección e servidume ferroviaria, especialmente naqueles puntos onde a proximidade de arborado, matogueira ou biomasa poida xerar riscos de propagación de lumes.
3. Instar a ADIF a reforzar a coordinación coa Xunta de Galicia, coa Deputación Provincial de Ourense e cos concellos afectados, co fin de identificar os treitos de maior risco e mellorar a prevención de incendios nas contornas ferroviarias.
4. Instar a ADIF a eliminar progresivamente o uso de produtos fitosanitarios nas marxes das vías ferroviarias, priorizando sistemas alternativos de control da vexetación máis respectuosos co medio ambiente, coa saúde das persoas, coa biodiversidade e cos recursos hídricos.
5. Solicitar a ADIF información detallada sobre as actuacións de limpeza, roza, mantemento e tratamento da vexetación realizadas nos últimos anos nas vías ferroviarias da provincia de Ourense, así como sobre a planificación prevista para o presente exercicio.
6. Instar a ADIF ao mantemento e limpeza das estacións de tren situadas na provincia de Ourense, tanto no seu interior coma no seu exterior e con independencia de que se atopen ou non en funcionamento, dado o estado de abandono que presentan moitas delas, co fin de garantir a súa salubridade, seguridade e conservación.
7. Dar traslado deste acordo a ADIF, ao Ministerio de Transportes e Mobilidade Sostible, á Xunta de Galicia e á Federación Galega de Municipios e Provincias”.

4º.- MOCIÓN DO GRUPO SOCIALISTA PARA IMPULSAR UN PLAN DE APOIO AOS CONCELLOS NA XESTIÓN DE EDIFICACIÓNS EN ESTADO DE RUÍNA OU RISCO DE DERRUBE (EXP. Nº 2026/11449X).-

D. Álvaro Vila Araújo, do Grupo Socialista, expón o contido da seguinte moción:

“Os alcaldes e alcaidesas dos concellos da provincia de Ourense afrontan, con crecente frecuencia, unha problemática de especial complexidade que transcende o ámbito estritamente urbanístico para converterse nunha cuestión directamente relacionada coa seguridade pública, a protección do patrimonio construído, a ordenación do territorio e a calidade de vida da veciñanza. Trátase da proliferación de edificacións abandonadas, en

estado de ruína ou cun evidente risco de derrube, unha realidade cada vez máis presente no medio rural galego como consecuencia do despoboamento, do envellecemento demográfico e da progresiva perda de uso do parque edificatorio tradicional.

Vivendas, alpendres, cortes, paleiras e outras construcións propias da arquitectura popular forman parte da identidade histórica e paisaxística dos nosos núcleos de poboación. Porén, unha parte significativa destes inmobles permanece abandonada desde hai décadas, pertencendo con frecuencia a persoas falecidas, herdanzas sen formalizar, comunidades hereditarias carentes de representación efectiva ou titulares descoñecidos ou ilocalizables. O inevitable deterioro derivado do paso do tempo incrementa exponencialmente o risco de desprendementos e derrubes, xerando situacións de perigo para as persoas, para as edificacións lindeiras e para os espazos públicos.

Ante estas circunstancias, é habitual que a cidadanía acuda aos concellos na procura dunha resposta inmediata, por seren a administración máis próxima e accesible. Con todo, os gobernos locais atópanse, en numerosas ocasións, con importantes limitacións xurídicas, técnicas e económicas que dificultan unha actuación áxil e eficaz.

*A **Lei 2/2016, do 10 de febreiro, do Solo de Galicia**, establece o deber das persoas propietarias de conservar os inmobles nas condicións legalmente esixibles de seguridade, salubridade, accesibilidade e ornato público, atribuíndo aos concellos as facultades de inspección, requirimento e execución subsidiaria en caso de incumprimento. Así mesmo, a Lei 7/2008, de protección da paisaxe de Galicia, proclama a obriga das administracións públicas de preservar os valores paisaxísticos e patrimoniais do territorio, finalidade claramente comprometida pola degradación progresiva de numerosas edificacións tradicionais que forman parte da nosa paisaxe cultural.*

Non obstante, a aplicación efectiva destas previsións legais resulta extraordinariamente complexa na realidade cotiá de boa parte dos pequenos municipios da provincia. A identificación das persoas obrigadas constitúe, en numerosos expedientes, un proceso longo e dificultoso que obriga a realizar consultas ao Catastro e ao Rexistro da Propiedade, practicar sucesivos intentos de notificación e recorrer, en non poucas ocasións, á publicación mediante edictos, prolongando a tramitación administrativa durante meses ou mesmo anos, mentres o estado do inmovle continúa deteriorándose e aumenta o risco para a seguridade das persoas e dos bens.

A estas dificultades de procedemento engádese a insuficiente capacidade técnica e financeira de moitos concellos, especialmente daqueles con menor poboación e recursos limitados. A emisión de informes especializados, a contratación da dirección facultativa, a

redacción de proxectos técnicos ou a execución subsidiaria de obras de consolidación, aseguramento ou demolición representan un esforzo económico dificilmente asumible polos orzamentos municipais, comprometendo a eficacia das competencias que a lexislación lles atribúe.

*Cómpre lembrar que a **Lei 7/1985, do 2 de abril, Reguladora das Bases do Réxime Local**, atribúe ás deputacións provinciais a función esencial de garantir a asistencia e cooperación xurídica, económica e técnica aos municipios, con especial atención aos de menor capacidade económica e de xestión. Esta función de cooperación institucional resulta particularmente necesaria nun ámbito como o presente, onde a dimensión do problema supera con frecuencia as posibilidades materiais de actuación das administracións locais.*

A problemática das edificacións en estado de ruína non constitúe unicamente unha cuestión de disciplina urbanística. Trátase tamén dun desafío para a seguridade pública, a conservación do patrimonio arquitectónico tradicional, a protección da paisaxe e a revitalización do medio rural. A perda continuada destas construcións supón un deterioro progresivo da imaxe dos nosos pobos e contribúe á degradación do seu valor histórico, cultural e identitario.

Por todo iso, resulta necesario impulsar unha resposta coordinada entre as distintas administracións públicas, baseada nos principios de cooperación, solidariedade institucional e asistencia aos municipios, co obxectivo de proporcionar aos concellos os medios técnicos, económicos e administrativos necesarios para exercer con plena eficacia as competencias que o ordenamento xurídico lles atribúe. Esta iniciativa non pretende alterar o actual reparto competencial, senón reforzar os instrumentos de colaboración interadministrativa para ofrecer unha resposta máis áxil, eficaz e homoxénea a unha problemática que afecta de maneira singular ao conxunto do rural ourensán.

*Por todo o exposto, o Grupo Provincial Socialista presenta as seguintes **PROPOSTAS DE ACORDO***

PRIMEIRO. *Instar á Deputación Provincial de Ourense á creación dun Plan Provincial de Apoio aos Concellos para Actuacións Urxentes en Edificacións en Estado de Ruína ou Risco de Derrube, dotado de financiamento específico e dun servizo de asistencia técnica especializada, ben mediante medios propios ou a través de convenios cos colexios profesionais competentes, co fin de apoiar aos concellos na tramitación dos expedientes e na execución das actuacións necesarias para garantir a seguridade das persoas e dos bens.*

SEGUNDO. *Instar á Xunta de Galicia á posta en marcha dun Plan Galego de Apoio aos Concellos para a Xestión de Edificacións en Estado de Ruína no Medio Rural, dotado de*

financiamento estable para actuacións de conservación, aseguramento, demolición ou execución subsidiaria, así como para a prestación de asistencia técnica aos municipios. Do mesmo xeito, instar á adopción das modificacións normativas precisas na lexislación urbanística e no procedemento administrativo co obxectivo de simplificar e axilizar a tramitación destes expedientes.

TERCEIRO. *Instar á Xunta de Galicia á creación dun Banco Galego de Edificacións en Estado de Ruína ou Abandono, desenvolvido en colaboración cos concellos, que permita identificar aqueles inmobles susceptibles de rehabilitación, recuperación ou reutilización para novos usos residenciais, sociais, culturais ou económicos, contribuíndo así á revitalización do medio rural e á conservación do patrimonio construído de Galicia.*

CUARTO. *Dar traslado dos presentes acordos á Xunta de Galicia, á Federación Galega de Municipios e Provincias (FEGAMP), á Federación Española de Municipios e Provincias (FEMP), ao Colexio Oficial da Arquitectura Técnica de Ourense, ao Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia e aos concellos da provincia de Ourense, solicitando a súa colaboración institucional para impulsar unha resposta coordinada fronte á problemática das edificacións en estado de ruína no medio rural".*

Don Xosé Carlos Valcárcel Doval, deputado non adscrito, sinala que as propostas da moción lle parecen acaídas e que en todo caso é moi necesario que se impliquen tanto a Xunta de Galicia como a Deputación e os concellos.

Don Bernardo Varela López, do BNG, sinala nesta quenda de intervención que se trata dunha problemática de moi difícil solución, xa que esixe medidas legislativas por parte do Estado e da Xunta e de execución por todas as administracións públicas, e para as que a maioría dos concellos carecen de medios.

Dona Ana Patricia Torres Madureira, do Grupo Popular, toma a palabra para dicir que se trata dunha problemática real que afecta a moitos concellos e que ten unha solución moi difícil co marco actual. Lembra que a Deputación implantou este ano un programa de cooperación cos concellos en materia de vivenda e que quizás se poida tratar de explorar unha axuda aos concellos por esta vía ou unha similar.

Don Álvaro Vila Araújo, do Grupo Socialista, na segunda quenda de intervención matiza que os expedientes de declaración de ruína e de execución forzosa teñen moitos atrancos desde o punto de vista xurídico e os concellos non teñen medios para a súa tramitación polo que a Deputación e a Xunta de Galicia poderían suplir esta falta de medios.

Para rematar o **presidente** sinala que se pode buscar un punto de acordo para aprobar un acordo que implique a esta Deputación con axudas a través do Programa de cooperación en

materia de vivenda, convenios con colexios oficiais para a colaboración de persoal técnico e instando a outras administracións públicas a que cumpran as súas obrigas e faciliten a xestión municipal en termos similares aos que formula a moción.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do Grupo Socialista (3) e a abstención do Grupo Popular (6), do BNG (2), de Democracia Ourense (2) e do deputado non adscrito (1), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

PRIMEIRO. Instar á Deputación Provincial de Ourense á creación dun Plan Provincial de Apoio aos Concellos para Actuacións Urxentes en Edificacións en Estado de Ruína ou Risco de Derrube, dotado de financiamento específico e dun servizo de asistencia técnica especializada, ben mediante medios propios ou a través de convenios cos colexios profesionais competentes, co fin de apoiar aos concellos na tramitación dos expedientes e na execución das actuacións necesarias para garantir a seguridade das persoas e dos bens.

SEGUNDO. Instar á Xunta de Galicia á posta en marcha dun Plan Galego de Apoio aos Concellos para a Xestión de Edificacións en Estado de Ruína no Medio Rural, dotado de financiamento estable para actuacións de conservación, aseguramento, demolición ou execución subsidiaria, así como para a prestación de asistencia técnica aos municipios. Do mesmo xeito, instar á adopción das modificacións normativas precisas na lexislación urbanística e no procedemento administrativo co obxectivo de simplificar e axilizar a tramitación destes expedientes.

TERCEIRO. Instar á Xunta de Galicia á creación dun Banco Galego de Edificacións en Estado de Ruína ou Abandono, desenvolvido en colaboración cos concellos, que permita identificar aqueles inmobles susceptibles de rehabilitación, recuperación ou reutilización para novos usos residenciais, sociais, culturais ou económicos, contribuíndo así á revitalización do medio rural e á conservación do patrimonio construído de Galicia.

CUARTO. Dar traslado dos presentes acordos á Xunta de Galicia, á Federación Galega de Municipios e Provincias (FEGAMP), á Federación Española de Municipios e Provincias (FEMP), ao Colexio Oficial da Arquitectura Técnica de Ourense, ao Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia e aos concellos da provincia de Ourense, solicitando a súa colaboración institucional para impulsar unha resposta coordinada fronte á problemática das edificacións en estado de ruína no medio rural.

5º.- MOCIÓN DO GRUPO PROVINCIAL DO BNG DEMANDANDO MEDIDAS ADMINISTRATIVAS E LEGAIS PARA A REGULARIZACIÓN DE PROPIEDADES

(RÚSTICAS E URBANAS) EN ESTADO DE ABANDONO, COMO FERRAMENTA DE PROTECCIÓN DOS NÚCLEOS RURAIS (EXP. Nº 2026/11472X).-

D. Bernardo Varela López, do BNG, expón o contido da seguinte moción:

“Galiza é un dos territorios europeos máis vulnerables aos incendias forestais. O cambio climático, o incremento das temperaturas extremas e dos períodos de seca, a fragmentación da propiedade, o abandono agrario e a ausencia dunha ordenación integral do territorio conforman un escenario de risco crecente, especialmente nas comarcas do interior e, de maneira singular, nas comarcas de Ourense. Ao que compre engadir o avellentamento da poboación e o decrecemento demográfico, e que, xunto coa perda de interese pola propiedade (especialmente en entornos rurais) teñen feito que este proceso de abandono e perda de relación dos propietarios afecte xa non só ás fincas rústicas senón tamén a construcións en chan urbano.

A vaga de lumes sufrida en agosto de 2025 puxo de manifesto as debilidades do actual modelo de política forestal e de prevención. Máis alá das condicións meteorolóxicas adversas, os incendias evidenciaron as consecuencias acumuladas de décadas de abandono territorial, perda de actividade agraria e forestal, expansión de masas forestais continuas de elevada combustibilidade e a falta de implementación de medidas estruturais ó respecto da xestión do territorio.

A isto engádese a particular preocupación das zonas de interface urbano, onde conflúen os núcleos de poboación e fincas sen uso urbanístico en zona urbana. Nestas áreas, a presenza de parcelas e inmobles abandonados, a acumulación de biomasa combustible e o incumprimento das obrigas de conservación e limpeza incrementan notablemente o risco para as persoas e os seus bens. Especialmente ao non existir mecanismos que permitan a intervención pública nestas propiedades privadas dun xeito áxil e que evite a eternización do proceso administrativo, ano tras ano, sen resultados efectivos.

A normativa actual atribúe ás persoas propietarias a obriga de conservar os seus bens e manter as condicións de seguridade esixibles. Porén, os concellos atopan importantes limitacións para garantir o cumprimento efectivo destas obrigas cando existen titulares descoñecidos ou ilocalizables, cando a propiedade se atopa excesivamente fragmentada entre múltiples herdeiros sen que ningún deles se sinta na obriga de facerse cargo ou cando os procedementos administrativos resultan lentos e en moitos casos inoperativos. Como consecuencia, numerosas parcelas e inmobles permanecen abandonados ano tras ano, xerando riscos evidentes para a seguridade pública e para a prevención dos incendias. Cunha capacidade real de execución por parte municipal practicamente inexistente.

Ao mesmo tempo, esta situación convive cunha crecente dificultade de acceso á vivenda, especialmente nos concellos do interior, onde centos de inmobles permanecen baleiros e abandonados durante anos, sen donos coñecidos, mentres moitas persoas, especialmente a mocidade e as familias con menos recursos, atopan enormes dificultades para acceder a unha vivenda digna. A recuperación destes inmobles mediante instrumentos de intervención pública permitiría, polo menos en parte, dar cumprimento á función social da propiedade, contribuír á revitalización dos núcleos de poboación e incrementar o parque público de vivenda en réxime de alugueiro accesible ou cando menos por actores privados que estiveran en disposición de acometer a súa rehabilitación e evitar o seu deterioro e as nefastas consecuencias que isto deriva para a seguridade e habitabilidade dos núcleos.

Compre lembrar que a experiencia lexislativa galega demostra que o interese xeral pode xustificar a creación de instrumentos específicos para afrontar situacións de abandono prolongado da propiedade. A lexislación relativa á mobilización e recuperación de terras agrarias (Lei 11/2021, de 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia) que no seu Artigo 19 habilita a AGADER (Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia) a investigar a titularidade de bens situados en solo rústico ou de núcleo rural dos que non se teña certeza a titularidade. Podendo estes (tras o proceso administrativo recollido na lexislación) pasar a públicos en caso de non acreditarse a propiedade, así como a lei de concentración parcelaria (lei 4/2015 de Mellora da Estrutura Territorial de Galicia) constitúen precedentes que evidencian a capacidade do ordenamento xurídico galego para desenvolver mecanismos orientados a garantir a función social da propiedade e evitar que o abandono dun ben provoque prexuízos ao conxunto da sociedade. Pasando a súa xestión de xeito permanente ou temporal ao sector público tras un período prolongado de abandono. Isto viuse refrendado pola Lei 5/2025 de 23 de decembro de medidas fiscais e administrativas (DOG 31 de decembro).

Dende o primeiro momento, o BNG (e mesmo boa parte dos concellos galegos) reclamamos que esta Lei deixe de estar no papel e pase a ser executada de xeito urxente e efectivo.

A prevención e a defensa contra os incendios non poden concibirse como políticas desvinculadas da xestión forestal, do desenvolvemento rural e da ordenación do territorio. A protección efectiva da poboación require unha política forestal baseada na multifuncionalidade do monte, na diversificación das masas forestais, na recuperación do bosque autóctono, na creación dunha paisaxe en mosaico e na valorización dos aproveitamentos agrarios, gandeiros e forestais que contribúan a reducir a carga de

combustible e a fixar poboación no territorio.

Por todo o exposto, resulta necesario promover un cambio de modelo que afronte as causas estruturais que están na orixe de boa parte dos incendios forestais en Galiza (moitos deles agora con afección a zonas urbanas), fortalecendo a prevención, mellorando a ordenación do territorio, garantindo a función social da propiedade e dotando ás administracións públicas dos instrumentos necesarios para protexer ás persoas, o patrimonio e o territorio, así como para recuperar inmobles e parcelas abandonadas que poidan incorporarse ao parque público de vivenda ou destinarse a outros usos de interese público-social.

Non é eficiente, posible, nin lóxico que ano tras ano se abran expedientes a teóricos propietarios que marcharon fai décadas do País, ou ben faleceron sen que existan posibles herdeiros que non chegan a oficializarse, conservando uns teóricos dereitos mais evitando as obrigas. Como tampouco é posible que un Concello deba localizar ducias de herdeiros que en moitos dos casos nin se coñecen entre eles, nin están interesados na teórica propiedade que en moitos dos casos nin coñecen, e polo tanto dificilmente asumen a responsabilidade que conleva o título de propietario. O que nos leva a unha indeterminación á hora de afrontar as obrigas sobre inmóbeis e fincas.

Esta é a realidade coa que nos atopamos na actualidade como Administración local en mais dun 30% dos bens catastrados e que nos leva a investir parte das nosas capacidades económicas e administrativas en procesos recorrentes que resultan en boa medida estériles, unha situación que lonxe de mellorar se agrava ano a ano. Debemos pois, como representantes dos Concellos de Ourense e por conseguinte da maior parte da súa cidadanía propor os seguintes

ACORDOS

- 1 . Instar á Deputación á tramitación sancionadora, mediante o establecemento dos convenios interadministrativos, dos expedientes derivados de incumprimentos das obrigas legais de conservación e execución das labores de rehabilitación, limpeza de biomasa e recuperación de parcelas e inmobles, tramitadas polos Concellos.*
- 2 . Instar á Xunta de Galiza a aplicar o recollido no artigo 19 da Lei 11/2021, de 14 de Maio de recuperación de terras agrarias de Galiza, así como artigo 85 da Lei 5/2025 de 23 de decembro de medidas fiscais e administrativas, e demais articulado que faculta á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural para procedementos de investigación e inspección de bens ou dereitos en chan rústico ou de núcleo rural, sobre cuxa titularidade non se teña certeza. Si non existe finalmente propietario coñecido tralo procedemento, este ben pasará a ser titularidade de AGADER entendendo que servirá para desenvolver o*

principio da función social da propiedade. Este instrumento dota ás administracións públicas dunha ferramenta para actuar sobre parcelas e vivenda abandonados, cando o seu estado supoña un risco para a seguridade das persoas, a salubridade, a conservación do patrimonio ou a prevención de incendies, permitindo igualmente que os inmobles recuperados mediante estes instrumentos peidan incorporarse ao parque público de vivenda, priorizando o alugueiro accesible e a fixación de poboación nos concellos afectados polo despoboamento.

- 3. Instar á Xunta de Galiza a elaborar un programa específico de recuperación de inmobles abandonados en núcleos urbanos e rurais que abranha todos os concellos galegos de menos de 20.000 habitantes, en colaboración con estes e as deputacións, co obxectivo de rehabilitalos e incorporalos ao parque público de vivenda, priorizando aqueles situados en zonas afectadas polo despoboamento, con demanda acreditada de vivenda ou nas áreas de interface urbano-forestal nas que a súa recuperación contribúa á redución do risco de incendies e a evitar as problemáticas xeradas por construcións en ruínas a edificios colindantes.*
- 4. Instar ó Goberno do Estado Español a través da Dirección Xeral de Catastro dependente do Ministerio de Facenda a executar (namentres este procedemento non sexa transferido ou conveniado coa Administración Autonómica) unha identificación forzosa e rigorosa dos propietarios das parcelas e bens inmobles que non teñan propietario certo (con nome, enderezo, documento de identidade e capacidade real de comunicación coa administración). Para elo deberá abrirse un proceso de colaboración interadministrativa que permita abrir un prazo para que a totalidade de propietarios de parcelas situadas en territorio galego sexan identificados. Unha vez rematado o procedemento sen que esta identificación sexa efectiva, a propiedade pasará a ser pública recaendo na administración a responsabilidade de xestión da mesma”.*

Don Bernardo Varela López, do BNG, insiste en que o tema dos incendios afecta estruturalmente a todo o territorio e que se as decisións de xestión afectan a todo o noso territorio e condicionan moitas outras. Pide que debemos adoptar algún acordo concreto para que a Deputación colabore e asista aos concellos nesta materia, sendo consciente das enormes dificultades técnicas e de xestión.

Don Álvaro Vila Araújo, do Grupo Socialista, intervén para lembrar a situación que se viviu o ano pasado coa xestión das faixas secundarias e que debe ser a Xunta de Galicia a que de unha vez por todas asuma a mesma. Indica que o seu grupo comparte os acordos que propón a moción se ben valorarán presentar algunha emenda que a poida mellorar.

Dona Ana Patricia Torres Madureira, do Grupo Popular, fai uso da palabra para indicar que se pode tentar canalizar axudas ao concello a través do Programa de cooperación en materia de vivenda.

Don Bernardo Varela López, do BNG, remata as intervencións indicando que algo hai que facer e adoptar algunha medida concreta que permita comezar a afrontar esta problemática. Para rematar o **presidente** sinala que se tratará de adoptar algún acordo entre todos os grupos nesta materia de cara á xunta de portavoces e ao Pleno.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do BNG (2) e a abstención do Grupo Popular (6), do Grupo Socialista (3), de Democracia Ourensana (2) e do deputado non adscrito (1), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

1. Instar á Deputación á tramitación sancionadora, mediante o establecemento dos convenios interadministrativos, dos expedientes derivados de incumprimentos das obrigas legais de conservación e execución das labores de rehabilitación, limpeza de biomasa e recuperación de parcelas e inmobles, tramitadas polos Concellos.
2. Instar á Xunta de Galiza a aplicar o recollido no artigo 19 da Lei 11/2021, de 14 de Maio de recuperación de terras agrarias de Galiza, así como artigo 85 da Lei 5/2025 de 23 de decembro de medidas fiscais e administrativas, e demais articulado que faculta á Axencia Galega de Desenvolvemento Rural para procedementos de investigación e inspección de bens ou dereitos en chan rústico ou de núcleo rural, sobre cuxa titularidade non se teña certeza. Si non existe finalmente propietario coñecido tralo procedemento, este ben pasará a ser titularidade de AGADER entendendo que servirá para desenvolver o principio da función social da propiedade. Este instrumento dota ás administracións públicas dunha ferramenta para actuar sobre parcelas e vivenda abandonados, cando o seu estado supoña un risco para a seguridade das persoas, a salubridade, a conservación do patrimonio ou a prevención de incendies, permitindo igualmente que os inmobles recuperados mediante estes instrumentos peidan incorporarse ao parque público de vivenda, priorizando o alugueiro accesible e a fixación de poboación nos concellos afectados polo despoboamento.
3. Instar á Xunta de Galiza a elaborar un programa específico de recuperación de inmobles abandonados en núcleos urbanos e rurais que abranca todos os concellos galegos de menos de 20.000 habitantes, en colaboración con estes e as deputacións, co obxectivo de rehabilitalos e incorporalos ao parque público de vivenda, priorizando aqueles situados en zonas afectadas polo despoboamento, con demanda acreditada de vivenda ou nas

áreas de interface urbano-forestal nas que a súa recuperación contribúa á redución do risco de incendies e a evitar as problemáticas xeradas por construcións en ruínas a edificios colindantes.

4. Instar ó Goberno do Estado Español a través da Dirección Xeral de Catastro dependente do Ministerio de Facenda a executar (namentres este procedemento non sexa transferido ou conveniado coa Administración Autonómica) unha identificación forzosa e rigorosa dos propietarios das parcelas e bens inmoables que non teñan propietario certo (con nome, enderezo, documento de identidade e capacidade real de comunicación coa administración). Para elo deberá abrirse un proceso de colaboración interadministrativa que permita abrir un prazo para que a totalidade de propietarios de parcelas situadas en territorio galego sexan identificados. Unha vez rematado o procedemento sen que esta identificación sexa efectiva, a propiedade pasará a ser pública recaendo na administración a responsabilidade de xestión da mesma”.

6º.- MOCIÓNS DE URXENCIA.- Non se presentan.

7º.- ROGOS E PREGUNTAS.- Non se formulan.

E, ás 18.05 horas, dáse por finalizada a reunión, redactándose a presente acta que se asinará electronicamente. Dou fe.

O Secretario Xeral
Documento asinado electrónicamente
mediante actuación administrativa
automatizada.
20/07/2026